

Magyar mártír misszionáriusra emlékeztek

Pusztai Gábor

nederlandista, egyetemi docens, Debreceni Egyetem

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Missio et Oikodome Kutatóintézetének és a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karán működő Holland-Magyar Kapcsolatok Kutatócsoportnak a szervezésében, 2025. szeptember 26-án került megrendezésre a Debreceni Református Kollégium dísztermében az I. Cseszkó Gyula Missziótörténeti Konferencia.

A konferencia névadója, Cseszkó Gyula (1902-1945) orvos Hódmezővásárhelyen született, egyetemi tanulmányait Debrecenben végezte, 1929-ben szerzett diplomát. Visszaköltözött szülővárosába, a helyi kórházban dolgozott, megnősült, magánpraxist is nyitott, de a világgazdasági válság idején kezdő orvosként nem tudta megvetni a lábát a munkaerőpiacon. 1930-ban, sok más fiatal magyar értelmiségihez hasonlóan, külföldön próbált munkát találni. Egy holland missziós társaság szolgálatában először Hollandiába, majd 1931-ben a Holland Indiák egy kis szigetére, Sangirra került. Itt élt feleségével és gyermekeivel együtt, és egy kis missziós kórházban gyógyította a bennszülötteket. 1942-ben, a Holland Indiák japán megszállását követően még folytathatta munkáját, de 1944-ben a japánok Celebeszre internálták, néhány hónap múlva feleségét, Eörhalmi Hadady Emmát (1907-1944) kémkedés vádjával letartóztatták, megkínózták, majd kivégezték. Cseszkó Gyula a japán internálótáborban, egy szövetséges bombázás következtében halt meg 1945 februárjában.

A konferenciát hagyományteremtő szándékkal indították útjára a szervezők, remélve, hogy a missziótörténeti konferencia a jövőben, Magyarországon egyedülálló módon, rendszeresen is megrendezésre kerülhet. Az eseményen több prominens személy is jelen volt. Köszöntőt mondott a Holland Királyság budapesti nagykövet-helyettese, Yvette Szepesi, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke, Fekete Károly, a DRHE rektora, Baráth Béla, a Hódmezővásárhely-Ótemplomi Egyházközség lelkesze, Bán Csaba, valamint előadást tartott a névadó Cseszkó Gyula unokája, Cseszkó Emma is, aki jelenleg Ausztráliában él. A nemzetközi konferencián Cseszkó Emmán kívül külföldi előadóként Marco de Leeuw van Weenen és Jaap Doedens a holland missziós tevékenységről tartottak előadást. Kubassek János, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem oktatója, a Magyar Földrajzi Múzeum volt igazgatója Cseszkó Gyula életútját ismertette. Pusztai Gábor, a Holland-Magyar Kapcsolatok Kutatócsoport

vezetője, a konferencia egyik szervezője a Holland Indiák magyarországi imázsával foglalkozott a vizsgált időszakban. Kádárné Zsoldos Edit a Cseszkó család hódmezővásárhelyi gyökereinek történetét tárta a hallgatóság elé. Brittig Vera és Vécsei Anna, mindketten a Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum munkatársai, a második világháború idején a Holland Indiákon élő magyarokkal foglalkoztak előadásukban. Gonda László, a DRHE rektorhelyettese, a konferencia másik szervezője, Johannes C. Hoekendijk holland teológus magyarországi tevékenységéről tartott előadást.

balról jobbra: Baráth Béla, a DRHE rektora, Yvette Szepesi nagykövet-helyettes, Pusztai Gábor, a Holland-Magyar Kapcsolatok Kutatócsoport vezetője, Cseszkó Emma, valamint Kubassek János, a Magyar Földrajzi Múzeum volt igazgatója

A szervezők igyekeztek a tragikus sorsú Cseszkó Gyula és felesége életét és munkásságát az előadásokon keresztül több oldalról is megvilágítani, kontextusba helyezni, hogy a mai kor embere számára minél világosabb legyen a mártírhálált halt házaspár életművének jelentősége. A konferenciával kívántak a szervezők emléket állítani az orvos-misszionárius házaspárnak. Ezzel a kezdeményezéssel nincsenek egyedül. Indonéziában, a Sangir (mai nevén Sangihe) szigetek Tahanában, ahol az egykori missziós kórház állt, a helyi indonéz lakosság 2022-ben szobrot emelt Cseszkó Gyula tiszteletére.

A mártír orvos-misszionárius házaspár emlékét szülővárosukban is ápolják. Hódmezővásárhelyen, a Református Ótemplom külső falán található emléktábla 2025. június 15. óta őrzi Cseszkó Gyula és felesége, Hadady Emma emlékét. A Szentháromság vasárnapján tartott ünnepségen Bán Csaba lelkipásztor mint házigazda mellett jelen volt Fekete Károly a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke, a kerület főgondnoka, Molnár János, Desirée Bonis, a Holland Királyság budapesti nagykövete, valamint Lázár János miniszter is. A tragikus sorsú házaspár emlékét őrző alkotást Kotormán László szobrászművész készítette, mely két, gyökereivel összekapaszkodó, lombkoronájával egymásba hajló fügefát ábrázol. A fa lombjai között Celebesz szigetvilágára jellemző állatok és a tanítványságra utaló tizenkét füge látható.